

Superrijken staan symbool voor de kloof

By **Marika Stellinga**, www.nrc.nl

januari 15de, 2017

Wereldwijde cijfers, wereldwijde aandacht. Elk jaar, vlak voor de politieke en zakelijke leiders van de wereld bijeenkomen in het Zwitserse Davos, komt hulporganisatie Oxfam Novib met cijfers over ongelijkheid.

Acht mannen hebben evenveel vermogen als de 3,6 miljard mensen die de armste helft van de wereldbevolking vormen. Dat concludeert Oxfam deze maandag op basis van berekeningen. Vorig jaar waren daar volgens de hulporganisatie nog negen miljardairs voor nodig.

Met dat laatste cijfer stelt Oxfam zijn berekeningen van vorig jaar achteraf drastisch bij: toen meldde Oxfam nog dat de 62 rijkste mensen ter wereld evenveel bezitten als de armste helft. Uit uitgebreidere gegevens over vermogen in met name India en China blijkt dat de armste helft minder vermogen heeft dan eerder aangenomen. „De kloof tussen arm en rijk is veel groter dan al werd gevreesd”, aldus Oxfam, dat opkomt voor ontwikkelingslanden. Reden voor Oxfam om op te roepen tot „een fundamentele verandering in de manier waarop we onze economieën beheren, zodat alle mensen hiervan profiteren en niet slechts enkelen.” Oxfam roept „de aanwezige miljardairs” bij het World Economic Forum in Davos op toe te zeggen „een eerlijk deel aan belasting te betalen” en „zich in te zetten voor eerlijke lonen”.

1 Waar baseert Oxfam zich op?

Op data over de verdeling van vermogen wereldwijd die de Zwitserse bank Credit Suisse jaarlijks verzamelt, schat en in november publiceert. En op de jaarlijkse lijst met miljardairs van het Amerikaanse zakenblad *Forbes*, van afgelopen maart. Beide bronnen leunen behalve op harde gegevens ook op

schattingen. De onderzoekers van Credit Suisse schrijven zelf dat de studie naar vermogen van huishoudens wereldwijd nog in de kinderschoenen staat, ook al is er enorme vooruitgang in de data. Veel landen houden weinig gegevens over vermogen bij. Over inkomen is veel meer te vinden.

2Wat is de kritiek op de berekeningen van Oxfam?

Dat bij de armste helft van de wereldbevolking veel Europeanen en Amerikanen zitten. Eenderde van de Europeanen en 9 procent van de Amerikanen valt hieronder. Dat zijn mensen met hoge schulden en dus een negatief vermogen. Maar zijn westerlingen met een hoge studieschuld of een hypotheek die hoger is dan de waarde van hun huis arm? Nee, de Harvard-alumnus kan een hoog inkomen hebben.

Maar ook als je de mensen met schulden uit de cijfers haalt, is de vermogensongelijkheid nog groot, werpt Oxfam tegen. Dan bezitten niet meer 8 miljardairs maar de 56 rijksten evenveel als de armste helft. Andere kritiek: omdat Credit Suisse vermogens uit de hele wereld omrekent naar dollars hebben schommelingen in de dollarkoers grote invloed op de uitkomst.

3Neemt de vermogensongelijkheid toe, zoals Oxfam stelt?

Ja, maar ze fluctueert ook. Credit Suisse berekende het vermogen van de rijkste 1 procent van de wereldbevolking. Die bezat in 2000 49,6 procent van al het vermogen. Dat zakte in 2009 naar 45,4 procent en steeg in 2016 naar 50,8 procent.

Credit Suisse legde in november in zijn persbericht op andere zaken de nadruk dan Oxfam: het wereldwijde vermogen neemt nog maar mondjesmaat toe. Ook meldde de bank dat ontwikkelende economieën een groter aandeel in dat vermogen krijgen: van 12 procent in 2000 naar 18 procent in 2016. Veel van de allerrijksten komen uit de VS, gevolgd door China.

Bij de data van Credit Suisse houdt Koen Caminada, hoogleraar in Leiden en onderzoeker van ongelijkheid in Nederland, een slag om de arm. Betere data zijn er niet en de onderzoekers zijn heel goed. „Maar de kwaliteit van de data is vaak gebrekkig, bijvoorbeeld die uit China. En als ik dan kijk naar Nederland, dan onderschat Credit Suisse de ongelijkheid. Hier heeft de top-10-procent niet 40 procent van het vermogen in handen, maar 66 procent.” Caminada denkt dat de conclusies van Oxfam geloofwaardig zijn.

4Werken economieën alleen voor de top zoals Oxfam stelt?

Oxfam erkent het ruitelijk: de wereld mag trots zijn op de afname van de armoede. „De afgelopen decennia zijn honderden miljoen mensen opgetild uit armoede,” schrijft Oxfam. En ja, zegt Farah Karimi, directeur van Oxfam Novib Nederland, de ongelijkheid in de wereld neemt af. „Maar dat is de ongelijkheid tussen landen. Die binnen landen neemt toe. En ook al neemt de armoede af, de grote ongelijkheid in vermogen maakt dat heel fragiel. Mensen met een laag inkomen hebben weinig om op terug te vallen, ze hebben immers geen vermogen.”